

שאל משרני חובסקי

בין תפילה לחרדה

והיא הסודות שקופה מדי — שיריכם אלה הם שירי טפחה לשירת התוכחה העתידים לבוא. וכשאו קוראים לאורם את השירים שהסתעפו מהם ביהוד שירי התוכחה. הטובים לעצמם גדולה של שירי נבואה ונביאים, ביהוד נביר אי הבעל, ואנו מתפתים לראות את שרשו של היחס שבינו ובין העם ביחס שבינו ובין סביבת גידולו. ואנו סוחר רים אחרי העדויות האובטובוגרפיות המרובות, אלו האידיליות שלו, אנו רואים אותו מתאר, ברהבות של אפיר קה ובפירוט של תיאור את עדה היהודים, שבתוכה ומתוכה גדל המשרר רר, ואין אנו רואים אפילו קירובו של הניגוד החור, כדרך שראינו בשיירי באשת"קבר מהו ושית"אור מהו. ולא עור, אפילו ניגע יגיעות הרבה לא נמצא בנפשות המתוארות. בני עדה ישראל בכפרי טאבריה, אפילו קר בודד, שנוכל לדרוש אותו לגנאי. אדרבה, דוכה המשרר אנו כל שפעת"החן והי חובה וההתבה לזקקה על הדמיות של היהודים האלה, תכונותיהם והליכותיהם.

חשע שנים לפטירתו
 ונרא את פני השמים העצים,
 הקוררים, תזעומים,
 אפסי'קרתקים, האלמים כסוד
 העתידות, לשגיחו —
 הרי הגזרת הערבה: מחבוא סתר
 לכוהות רדומים המתעוררים והולכים:
 אפסי'מרחקים האלמים כסוד'העתידות.
 כסוד'העבר הוא סוד'העתיד — מה
 שהיה הוא שיהיה, שלות'הכפרים היא
 אך ער'אריעה — כוחות'האיתנים הר'
 דומים, גזירה היא להם שיתעוררו
 וישמידו ויהריבו סביבותם, ובאידילית'
 האידיליות, התונתה של אלקה נחזור
 ונראה בערבה המתפשטת בין כס'
 יהודים אחד תם ושלוחו ובין כפר'יהודים
 אחר תם ושלוחו וכשטע:
הוי הערבה הגדולה! הכחות
 תנשים כף תוקסים
 באון עלומיהם וקודחים בשכרון
 העצמה והמשוכה?
 ואולי לא תרבו ערנה השנים
 עמוסי משטמה
 ואיבת הדורות בערונה?
 פי גנדי יוכל בויבל
 שוב יתעורו אומים, כחות
 התראים הקשים,
 ותיעד קל הערבה מים ועד ים
 ומקלקה

נחבונג בה יהודים, ספק אם נוכל
 שלא לכנותה: אידיליה מרומה. כי
 בכמה אידיליות אנו רואים עין בעין
 את הכוחות האידיליים, ואנו רואים
 אותם לא מתוך תפילה לטופח אלא
 ונתון חודה מפניה. הנה, למשל, נוטע
 רבי אליקום השוחט לברית'מילה הוא
 יושב בעגלה, מאחוריו כפר'יהודים
 השרוי בשלווה ולפניו כפר'יהודים הש'
 רוי בשלווה, אך באמצע, בין כפר'
 שלוחה וכפר'שלוחה, מתפשטת הערבה.

נודעה מאד הערבה ובלחות
 תולדות האדם
 תרחק מאד שם על קצה גבול האמת
 והאגדה,
 מעלה שמה בענו של פלאי'פלאות
 ונצורות,
 פרטים פה נלקחו עם הקסיתים,
 אחריתם יודו
 משפחות הפשטניים ובני
 הפולוכבים לשבטיהם,
 אמר נשפכו פה דמי קולנים
 וטורים —
 ננים העבר את שנתו בקברות
 צנקים לו תצב,
 אף בלילות שתרים וגוים —
 נדמה אגדות הקדומים
 מעלות פשר נים והן מתעוררות
 לתחיה,
 וקמו אנשים חסונים מתחמית
 תכמות הנוגות
 לראות בעולם החי ועיניהם גדולות
 והמהות,
 והמה מספרים בקול, בקול העשבים
 בנוצם,
 ושמעו הנוקעים השית ופקחו
 לרנחה עיניהם.

והרי דוגמה לדרך הדיבור על העם,
 — בפנטאסיה בליל הנוכה, שבו צע'
 שית קונפונטאציה בין המכבים, גיבר
 רירקדם, ובין צאצאיהם, ישראל בוד'
 דות אחרונים, ייאמר:
אנחנו נקענו בשישיון תררים,
בארץ פלאובות, בין תררי נמרים
בצמא, בקפו ובמקלות הרב,
במקלעות'קפירים, להנה לטרף,
על צלבים פורכים אנחנו הוקענו,
התרב בקף במלחמה נקענו;
נקענו אפרנו: תבאים אחריו
התרב בקף ינקמ'דמינו.
 פי יש קול שופר בלבנון קריע
 לקומו גבורים גם ציון יופיעו
הלאלה קוינו? עם הפש לא יבן,
גוי פדל אוקיו לא יתוש ולאבן
בו ידו קבר הקפיו (ולא יחוש
הוא שאבן)
 גוי יד המפחו אד ישק'תסנו!
 ונקבת גוי עבד, דוד יבן הורנה,
 עם אכל רבבו תרב'נצאתו.

מתוך הטורים האלה בולטת התיבה:
 דקבנו, והיא כשיל'לילואי בשירת התר'
 כחה של הדור, הוא'הוא הרקבון, הנר'
 את תהילה כניורה הבאה על גורל'
 העם ובאחרונה הוא נתשב כתכונה
 המרוקמת בנפש'העם. כהד הקונפונט'
 סאציה הזאת, בין המכבים וצאצאיהם
 הרחוקים, נשמע גם בשייר אחר, שבו
 המשרר אמר לאחוז הרב נוקמת
 ולאכריע אויבו לטבח, ולאחר שדמינו
 מראה לו פלאי גבורות הרבו, באה
 המטשות ונותנת בפיו קינה לאמור:

תרבי! אי תרבי, אי תרב נוקמת,
תרבי לי תנו — לא אשיב לנדנה,
שפתי מה דוכבו? קרבות אהפכה!..
אן הולכיכני שולל עשתונותי?
וכענם רומי צור תרבי שנותי...
תרב אחרתי... כבר נקשה ארועי
עבדות נצחת איר'אנל שמתני,
דקאה גם רומי, שחזתי מאדם,
עבר'עברים היות כבר הספנת,
נקמה דרור נפשי,
 נשיתי כל טוב — — —
ורומי פי יסער, יתגעש ככת,
ונפשי פי נרסה להפש ותים —
אלה פי מלא, רק אחרק שנים,
מתני אשנס קפעם בפפעם
נאשק כמשנב את בקלי בועם — —

הקונפונטאציה הזאת, שניסינו מה
 לפי שיריה, בתקופת'בראשית של המ'
 שורר, שהם כאבות השירים הרבים
 שלאחריהם, שירי התוכחה, מהם המ'
 בקטים להראות, כאפנת הדור, כשירי'
 גבורה מסבירה לנו גרעיה של התר'
 כחה הזאת, החכוכיה בתפילה, המכריחה,
 בין במגולה ובין במכוסה, את השיר'
 רים האלה, הלא היא התפילה לטופח,
 אשר תבוא על העם, ותעורר אותו,
 ורק מה שישאר מחנו לפליטה ישוב
 לק'תות'העם וגבורה.
 כעניינה של התפילה הזאת הוא, כמ'
 דומה, השיר, אשר בו נשלח הנביא,
 בדבר ארוננו, לומר תוכחתו אל התרים
 איכה באסו בקפנות ועל'כן ישאו ענ'
 שם:

לכן אעברה בספרת נגב
 ותפקתי משרשו כל טע' ישגב,
 ואחלה בסופה ב'אשר הניחותים,
 ונ'אשר נ'אמר והדלוקים
 ושיקם א'נפץ ונ'אוקים א'פועץ
 ותפוררו ל'רנבים ו'תיו לתעץ
 ורוח א'שלת פ'הם ו'נ'א'הם
 פנשו את הארבה, מארץ מכורתם,
 ונקיו לשמבה באשר הם באים,
 לבו ו'לשניה בין כל קהל הגוים,
 ובדד ו'ערץ פגדי נ'טש עדר,
 פקבר איד'ציון מאהורי הקדר
 וקתי קעט ו'נ'שאר הם יפלו בקעתה
 ו'טפה יצילו ביום ע'בדות סופתה.

הראיה הזאת שפיקרה בודאות, כי
 העם לקולו אין לו תיקון אלא בטופח,
 שתעקרו והמגרי ותניה את שאריתו
 הוא ראיה, שנתחדדה והלכה, ופרשני'
 המשרר מצאו בו שני פנים, הפן
 האחד הוא פן היוונות — כביכול המ'
 שורר הוא גלגול מורשת האלאס הקדו'
 מה; הפן האחר הוא פן הכנענות —
 כביכול המשרר הוא גלגול ירשת יש'
 כאן לפני מתן'התורה, הצד השונה, כי
 כאן וכאן הוא פוסח לא בלבד על
 אפניים שנות'גולה, אלא הרחק והפלג
 לפניהם.

ודאי אפשר למצוא בשייר המשרר
 רמזים גם לפן האחד וגם לפן האחר,
 אך שתי הפנים הם אך התפצלות
 לראיה, שבאה על ביטויה בשייר, שני
 אמר בו:
 נטע נר את לעמה, יצו נכרי לכל
 ואילו על הסביבה, על העם, נאמר:
 ואיך יתשו שוקטיו מנציד ואת
 הן קאשת'קבר ואת ששור'אור.
 הן קאשת'קטיהם, באויב נ'ר,
 ו'חלל'מושב'היהם מה צר לה,
 מה צר!
 וסימו של השיר הוא בהכרזה:
 יצו אתה את האנבים, והם רקב בור,
 יצו הם קאשת'קבר ואת ששור'אור.
 ניסי'ההסוואה של המשרר שבשני
 אשירים האלה, כאן הסתרות מאחורי
 פמלים של הר ובקעה וכאן התק מל'
 שון מובר בעדו (אני והעם) ללשון
 נוכחת (את העם), הם גיסי'שוא.